

Як клумба на дачі стала лавандовим бізнесом

Цьогоріч вони стали героями публікацій та телевізійних сюжетів. Родина Гораків із Рівного організувала у с. Уїздці, що на Здолбунівщині, чи не найбільшу природну фотозону. Тут на кількох власних полях висадили лаванду. До цього «Рівненського Провансу» упродовж місяця приїздили гості з усіх усюд: фотографувалися, милувалися і забирали на пам'ять ароматні букетики цілющої рослини. Сезон цвітіння завершився. Та попереду ще чимало роботи. Господиня лавандового поля Тамара ГОРАК поспілкувалася з журналістом «7 днів» про свій ароматний бізнес.

? – Пані Тамаро, розкажіть, із чого все починалося? Як виникла ідея лавандових полів?

– Початок цій справі дала любов до лаванди. У нас на дачі (в с. Уїздці) під огорожею не могли рости жодні квіти. Там тверда земля і каміння. Що не садили – все марно. Якось вирішила спробувати, чи не приживеться там лаванда, яка росте і в кам'янистій місцевості. Це було приблизно п'ять років тому. Купила перші куцики лаванди у Рівному на базарі. На той час це ще були рідкісні саджанці. Спочатку 10, потім ще 10 чи 15. Коли вони прижилися, скупила всі лавандочки, які знайшла на базарі (а їх було не так і багато. Може, до сотні). Продавці диву-

ювали, як це можна зробити. Це – іншу техніку та найманих працівників. А ще – установки з виготовлення олії, транспортні витрати. На саме відкриття локації: обслуговування, встановлення фотозон, оплату праці, транспорт, інші щоденні витрати – додалося ще біля ста тисяч. Сказати, що ми отримали прибуток, не виходить. Але принаймні перекрыли видатки, вкладені у поле цього року. За прогнозами досвідчених людей, які працюють у цій сфері багато ро-

гіональних), написали десятки газет. Мережа, як переказали приїжджі, гула нашим лавандовим полем. Про нас жартома казали: «Ото й наробиши ви шуму!» Насправді ж ми думали, що до нас за все літо приїде десь 100 людей і все. Що сезон переб'ють дощі, які обіцяли на увесь липень, що люди поїдуть в інші області, де вже давно є лавандові поля. А отримали зовсім протилежне. Практично з кожного регіону України були гості. Дуже багато з Києва й інших міст. Були і з Франції, Іспанії, Норвегії, США, ОАЕ. Найбільше, звісно, з Рівненської області. Дякуємо безмежно кожному відвідувачеві!

? – Лаванда відцвіла і сезон завершився. Що далі відбувається з рослинами?

– Поле було відкритим для гостей з 1 до 20 липня. Наразі завершується процес збору і переробки лаванди.

Це – виготовлення олії і гідролату, сушіння цвіту. Відразу після збору розпочинається просапка (а це вже п'ята за цей сезон). Далі – виготовлення усякої продукції з використанням лавандової сировини: мила, аромасаше, подушок, чаїв, іграшок, фасування олії, меду тощо.

? – Мабуть, до цієї справи залучена вся ваша родина?

фотографів, які орендували поля для особистих фотозйомок і натовпами забігали на територію: «Я тільки на гойдалку», «Я тільки одне фото зроблю», «Ми приїхали здалеку», «У моєї дитини день народження», «У нас тільки-но закінчилася робота» і сотні подібних причин. Деякі фотографи без попереднього запису і без нашої згоди дозволяли собі приїхати о 5-ій ранку і влаштовували фотосесії на полі, яке було заброньовано іншими фотографами. Частіше відвідувачки рвали без дозволу квіти, коментуючи: «Ще я їй за букет не платила». Навіть коли з дозволу рвали букети, то дуже підривали куці (а гілочки треба або зрізати, або обережно рвати, не висмикуючи з коренем живці). Після завершення сезону ще довго приїздили до поля і зухвало заходили на територію. І найнеприємніше – здебільшого фотографи, аби зробити гарні знімки, ногами з брудом або з багном залазили на білосніжні лавочки і перекардини гойдалки (цікаво, чи й вдома таке роблять?). Тому хотілося б нагадати, що територія з лавандовими насадженнями у нас – ПРИВАТНА (під забудову)! Зайти на нашу землю без згоди і робити тут що заманеться – це те ж саме, що прийти до нас у дім і розпоряджатися нашим майном чужинцю. Тому якщо ми і сплануємо наступний сезон – то умови, правила, контроль і відповідальність будуть зовсім іншими. Не сподобається комусь – попросимо відвідати інші поля, де вхід у десятки разів дорожчий. Це не претензія, а вимушений крок, який нас змусили зробити самі відвідувачі.

валися, навіть це мені? Засадила тоді ряд під огорожею в селі і цілу клумбу біля квартири у Здолбунові. Зацвіла лаванда гарно вже на другий рік. На третій рік цвіт був просто розкішним – суцільний фіолетовий килим. Саме тоді син вступив до медичного університету на спеціальність «промислова фармація». Яюсь спочатку не переймалися його майбутнім працевлаштуванням. Згодом почала замислюватися: а де ж він буде працювати, якщо підприємств із виготовлення ліків в Україні не так і багато, а влаштуватися туди непросто. Одного вечора на очі потрапила публікація про лаванду: вирощування, догляд, використання, цілющі властивості і навіть ведення бізнесу. Почала вивчати все можливе про цю надзвичайну рослину, яку у світі називають «фіолетовим золотом». Звісно, навіть не могла уявити, що це стане нашою родинною справою.

– Якими були ваші перші кроки?

– Купили першу ділянку на осінь. Саджанці придбали двох сортів по кілька тисяч. Одні – сіянці (з насіння), інші – вирощені методом живцювання. Перші садити виявилось надзвичайно важко, бо довга коренева система, другі – швидше, бо це своєрідна паличка, обросла корінням, але з-поміж них було дуже багато бракованих і нам довелося їх повернути. На щастя, прижилися практично всі висаджені. Прийшла весна. А на думці знову своє. Купуємо ще одну ділянку. Саджанці (вже з Болгарії) висаджуємо. Восени картина повторюється: третя ділянка і лавандочки. Ще частину саджанців висаджували на своїй присадибній ділянці. Загалом нині маємо насаджень трохи менше як гектар. Єдиний недолік – усі ділянки не об'єднані, а через одну. Землю власники суміжних ділянок не планують продавати саме нам. Це питання ми вирішуємо зараз, шукаємо більшу сільськогосподарську ділянку, на яку могли б пересадити кущі лаванди на суцільний лан. Хотілося б ближче до Рівного, щоб локація була зручною для всіх приїжджих.

– Розкажіть про фінансову сторону вашої справи? Багато довелося вкласти?

– До відкриття цьогорічного лавандового сезону за найменшими підрахунками ми вклали в поля півмільйона гривень. Це плата за землю, саджанці, культиватор,

ків, лавандові поля починають окуповувати себе на 4-5-й рік. Тобто, нам ще працювати і працювати. Віримо, що вже через роки три лавандова справа почне приносити нам дохід, бо вкладено дійсно немало.

– Отож цією справою займаєтеся вже кілька років?

– Ця осінь стане третьою для перших наших рослин. Відтак це найбільш розкішне поле. Квітнуло воно надзвичайно гарно і дало чималий врожай. Те поле, що засадили навесні, трішки відстає у своєму цвітінні, квіти розпускаються пізніше. Проте саме тут, за нашими передбаченнями, буде повторне цвітіння. Кущики ж наймолодшого, третього поля, активно розростаються. Отож уже восени поле здивує нас своєю красою.

– Але саме цьогоріч ідея «вистрілила» і на вашому полі побували тисячі людей. Чи очікували ви такої популярності? Що робили, щоб привабити відвідувачів?

– Зізнаюся щиро, не сподівалися ми цього літа, що наше лавандове поле стане настільки популярним. І коли хтось із гостей запитав: «Це ж скільки ви вбабахали у рекламу, що про вас говорить вся Україна?» – я з посмішкою відповіла: «Не повірите – один невеликий пост у фейсбуці!». За перший тиждень роботи поля про нас розповіли шість телеканалів (всеукраїнських і

– Саме так. Цьогорічний лавандовий сезон став великою наукою і випробуванням для всієї родини. Навіть уявити не могли, наскільки усім буде важко і фізично, і морально. Підйом о 4.30 щодня. Лягали спати о 3-ій ночі. На 5-ту ранку практично кожного дня уже були фотозйомки. З 6.00 до 18.00 – загальний вхід гостей. Іноді удень поля були порожні через спеку. Вечори здебільшого – знову індивідуальні фотозйомки. Сусіди жартома казали, що за життя не бачили стільки людей, скільки побачили на відвідинах нашого поля. А скільки прекрасних костюмів! Скільки творчості, ідей і копіткої роботи фотографів! Які щасливі обличчя ми бачили щодня у наших гостей! Від цього й самі наповнювалися енергією.

– Розкажіть про найбільші труднощі, з якими вам довелося зіткнутися у цьому сезоні?

– Складних моментів вистачало. Дуже багато людей у вихідні приїжджало без запису (а поля у нас невеликі). Сплановано було до 30 осіб на поле, а було більше. Іноді туристи починали активно прибувати після 21-ої години. Не могли всіх спроводити по домівкам навіть після 22-ї. Люди живуть за своїми законами, не розуміючи, що ми працювали з 5-ї ранку щодня. Це при тому, що встановлений час відвідин поля взагалі з 6.00 до 18.00. Бувало, що відвідувачі масово порушували правила роботи

– Попри усе це, мабуть, є й хороші моменти?

– Ми дуже втішені і щасливі, що подарували стільком людям радість, позитив, відпочинок, приємні спогади, свою увагу і любов, море щасливих годин, свіже повітря і пахощі лавандових квітів! Наші гості провели багато часу зі своїми родинами, друзями, коханими – а це зараз така рідкість. Дякуємо усім рідним, усім знайомим, хто працював і допомагав нам на полях! Дякуємо журналістам і кореспондентам, які зробили наше лавандове поле «родзинкою» не тільки Рівненщини, а й усієї України! Дякуємо сусідам за терпіння і толерантність! Наша родина висловлює щире вдячність усім без винятку садівцям, які, відвідавши лавандове поле, схвально оцінили роботу і висловили неймовірні слова підтримки. Для нас це не просто похвала, а стимул рости і розвиватися далі, робити справу ще досконалішою, розширювати насадження та їх види. Тож із нетерпінням чекаємо зустрічі з усіма наступного лавандового сезону! А якщо сприятиме погода і допоможе Бог, то зможемо побачитися ще й восени на повторному цвітінні. Запрошуємо.

Спілкувалася Наталія ЯГУЩИНА

